

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดินประจำปี พ.ศ.2555 และขอขอบคุณท่านอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร สถาบันวิจัยและพัฒนา (สวพ.) และผู้เกี่ยวข้องที่ให้การสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเพื่อให้การวิจัยมีคุณภาพ นอกจากนี้ ยังได้รับความอนุเคราะห์จากกลุ่มคนขับรถแท็กซี่ สถานประกอบการ ประธานและคณะกรรมการสหกรณ์รถแท็กซี่ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงวุฒิด้านการพัฒนาแรงงานนอกระบบทั้งภาครัฐและเอกชน ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทีแด่ บพทาร์ บุรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษา และประสบความสำเร็จมาจนตราบนานเท่านานนี้

ภคพนธ์ ศาลาทอง

ชื่อเรื่อง : กลไกสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานนอกระบบภาคบริการ
กรณีศึกษากลุ่มคนขับรถแท็กซี่ เขตกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัย : ภาคนันท์ ศาลาทอง สาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

พ.ศ. : 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คุณภาพชีวิตการทำงานและความต้องการทางสังคมของกลุ่มคนขับรถแท็กซี่ รวมทั้งศึกษากลไกสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของกลุ่มคนขับรถแท็กซี่ ใช้วิธีการวิจัยแบบผสม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามกลุ่มคนขับรถแท็กซี่ เขตกรุงเทพมหานคร จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 384 คน ใช้การสุ่มอย่างง่าย โดยการสนทนากลุ่ม รวมทั้งสัมภาษณ์เชิงลึกกับตัวแทนกลุ่มคนขับรถแท็กซี่และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา การตีความและพรรณนาความจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณภาพชีวิตการทำงานและความต้องการทางสังคมของกลุ่มคนขับรถแท็กซี่ พบว่าลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ระหว่าง 40 – 49 ปี สมรสแล้วมีบุตรและภาระที่ต้องดูแลรับผิดชอบครอบครัว ประกอบด้วยพ่อ แม่และลูก 1-2 คน ลักษณะเป็นครอบครัวขนาดเล็กที่มีสมาชิกน้อยกว่า 5 คน มีที่อยู่อาศัยเป็นบ้านเช่า จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดโดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีระยะเวลาที่ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่อยู่ระหว่าง 4 – 6 ปี สภาพความเป็นเจ้าของรถแท็กซี่ส่วนมากเป็นรถเช่า ประเภทรถแท็กซี่นิติบุคคลมากที่สุด ได้แก่ สหกรณ์รถแท็กซี่ รองลงมาเป็นรถแท็กซี่สังกัดบริษัทห้างร้าน และน้อยสุดเป็นรถแท็กซี่ส่วนบุคคล (เชียวเหลือง) ด้านคุณภาพชีวิตการทำงาน พบว่าส่วนมากมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 12,000– 15,000 บาท ไม่มีความมั่นคงและความปลอดภัยจากการประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่มีการดูแลสุขภาพตนเองด้วยการหยุดพักผ่อนและรับประทานยา ส่วนการรักษาพยาบาลตนเองด้วยการซื้อยาทานมากที่สุด รวมทั้งไม่เคยมีการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นจากกลุ่มคนขับรถแท็กซี่ ไม่เคยได้รับการพัฒนาทักษะและความรู้ และเคยมีปัญหาหรือความขัดแย้งมากที่สุดกับผู้ให้บริการ ส่วนใหญ่พบว่ามีความภาคภูมิใจในการประกอบอาชีพ ด้านความต้องการทางสังคม พบว่าโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยความต้องการอยู่ในระดับมากเท่ากับ 4.36 โดยเฉพาะความต้องการมีชีวิตอยู่รอดมีระดับความต้องการมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเป็นความต้องการความเจริญก้าวหน้า และความต้องการความสัมพันธ์กับผู้อื่นตามลำดับ

2. กลไกสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของกลุ่มคนขับรถแท็กซี่ พบว่ามี 3 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านนโยบายมีระดับความคิดเห็นมากที่สุดโดยเฉพาะการขยายความคุ้มครองการประกันสังคมของคนขับรถแท็กซี่เพื่อให้เกิดความเสมอภาคและเป็นธรรม การสนับสนุนและพัฒนาความมั่นคงทางรายได้ของคนขับรถแท็กซี่ และการส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพของคนขับรถแท็กซี่ (2) ด้านการดำเนินงาน ได้แก่ การส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่ทางอาชีพของคนขับรถแท็กซี่ให้เข้าถึงการรับบริการ การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของคนขับรถแท็กซี่เพื่อให้เกิดความมั่นคงในการประกอบอาชีพทั้งที่เป็นอาชีพหลักและอาชีพรอง และการจัดทำฐานข้อมูลที่เข้าถึงปัญหา

ความต้องการและสวัสดิการ ความมั่นคงด้านอาชีพและรายได้ของคนขับรถแท็กซี่ และ (3) ด้านการบริหารจัดการ เช่น การสนับสนุนด้านงบประมาณการรวมกลุ่มเพื่อสร้างสวัสดิภาพและสวัสดิการทางอาชีพของคนขับรถแท็กซี่ การจัดทำมาตรการความเสี่ยงและความคุ้มครองในอาชีพคนขับรถแท็กซี่ และการบูรณาการด้านกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับให้เอื้อประโยชน์ต่อการบริหารจัดการอาชีพของคนขับรถแท็กซี่